

свойствена за мита и фолклора. В цитираната по-горе статия М. Николова привежда много красноречиви примери за това отъждествяване и в българската фолклорна традиция (Николова 2012: 101-102). През древността петелът е орнитоморфен знак на сексуалната мъжка потентност и войнственост, често в съвсем откровена форма (Топоров 1988; Henderson 1991; Csapo 1993). В народна приказка петелът се присмива на мъжа, който не може да се справи с една жена, докато той самият управлява четиридесет (Георгиева 1983: 58). А в славянския фолклор често над петела се устройва съд заради безкрайните му изневери (Гура 1997: 552). Универсалността на представата за сексуалната мощ на птицата се отразява и в античната иконография: именно Ерот да язди както гъска, така и петел (Ancient Macedonia 1988: п 105; вж. многобройните теракоти от музеите на Пела, Амфиполис, Кавала, Тасос). Петелът е любовен дар от ераста на еромена (Schnapp 1984) и точно в тази си роля той често се представя в ръцете на юноши, мъже, сатири или Ероти (включително и от некропола на Аполония) в антични теракоти, вази, геми и пръстени (вж. Boardman 1970: pp 325, 326, 416). Именно функцията на петела да бележи преход от характерния за юношеската инициация ритуален хомосексуализъм към зрелия мъж-воин го прави важен обреден атрибут и на Петльовден, 2 февруари (за този празник вж. Генчев 1979), който във фолклорното съзнание съвпада с празника на хомосексуално ориентираните. Вероятно поради това фолклорната мисъл допуска възможността петелът да снесе яйце. Дълъг фриз с изображения на петли е представен в релефната украса на т.нар. „Сграда F“ от Ксантос, датирана от края на 6 в.пр.Хр. Тези фигури могат да имат отношение към погребалното жертвоприношение или пък да обозначават умрелия като воин. Теракотови фигурки на петел често са били полагани в погребенията (Дремсизова Нелчинова, Тончева 1971: № 19, 136; Ancient Macedonia 1988: pp 106, 362c; Vocotopoulou 1996: 7553; 8234, 82315, 10290). Петел е представен и в златен пръстен от Кукова могила при Дуванли (Филов 1934: Обр.53), както и в много гръцки и гръко-персийски геми (Boardman 1970: pp 260, 325, 326, 416, 861, Fig.289). Много често птицата се появява и в античната вазопис, обикновено във връзка с воинската функция (Bruneau 1965). Петелът е чест гост и в иконографията на скитския и сибирския животински стил (Артамонов 1966; Руденко 1968; Aruz et al. 2000). Тук, както в гръцката вазопис и скулптура, петлите понякога се представят като антитетична двойка, което може би отразява характерната за тях борба (Csapo 1993). Следователно, „петелът-